

- Uvod • Konjunktivitis • Gonokokni konjunktivitis • Trahom • Inkluzijski konjunktivitis
- Vernalni keratokonjunktivitis • Keratokonjunktivitis sika • Episkleritis • Skleritis
- Nekancerogene tvorbe

Uvod

Konjunktiva (spojnica) je tanka, čvrsta prevlaka koja prekriva stražnji dio očnog kapka i prevrće se prema natrag da pokrije skleru (beonjaču). Konjunktiva (spojnica) pomaže u zaštiti oka od stranih tijela i infekcije, ali i nju mogu podražavati hemikalije ili alergijske reakcije ili infekcije virusima ili bakterijama. Ta stanja općenito uzrokuju bol, svrbež i crvenilo na površini oka.

CONJUNCTIVITIS

(konjunktivitis)

- Uvod • Simptomi i dijagnoza • Liječenje

Uvod

Konjunktivitis je upala spojnice (konjunktive) koju obično uzrokuju virusi, bakterije ili alergija.

Konjunktiva (spojnica) se može upaliti zbog neke alergijske reakcije na prašinu, plijesni, životinjsku dlaku ili pelud i mogu je podražiti vjetar, dim i druge vrste onečišćenja zraka. Mogu je podražiti i obična prehlada i napad ospica. Konjunktivu (spojnicu) mogu podražiti UV (ultraljubičasto) svjetlo iz električnog luka pri zavarivanju, iz svjetiljki za umjetno sunčanje ili čak jako sunčevo svjetlo koje se odbija od snijega.

Katkada konjunktivitis može trajati mjesecima i godinama. Ovaj tip konjunktivitisa mogu uzrokovati:

- stanja pri kojima je očni kapak uvrnut prema van (ektropion) ili prema unutra (entropion),
- problemi sa suznim vodovima,
- osjetljivost na hemikalije,

- izloženosti nadražljivcima, i
- infekcija posebnim bakterijama, tipično klamidijom.

Simptomi i dijagnoza

Kada je podražena konjunktiva, ona je podlivena krvlju i u očima se često pojavljuje iscjedak. Pri bakterijskom konjunktivitisu iscjedak može biti gust i bijel ili poput skorupa. Pri virusnom ili alergijskom konjunktivitisu iscjedak je obično bistar. Očni kapak može nateći i jako svrbiti, naročito pri alergijskom konjunktivitisu.

Obično je konjunktivitis lako prepoznati, jer se obično javlja sa prehladom ili alergijama.

Katkada, međutim, konjunktivitis nalikuje iritisu, ozbiljnijoj upali oka, ili čak akutnom glaukomu, ozbiljnim stanjima koja mogu dovesti do gubitka vida. Doktor obično može razlikovati te bolesti. Pri težim stanjima oka, krvne žile koje su najbliže irisu (šarenici) su vrlo upaljene.

Premda konjunktivitis može uzrokovati osjećaj pečenja, obično je manje bolan nego ozbiljnija

stanja. Konjunktivitis gotovo nikada ne oštećuje vid osim ako iscjedak privremeno ne prekrije korneju (rožnicu).

Liječenje

Liječenje konjunktivitisa ovisi o uzroku. Očne kapke treba nježno isplaknjivati mlakom vodom i čistom krpicom i držati ih čistima i bez iscjetka. Ako je uzrok bakterijska infekcija, mogu se propisati antibiotske kapi za oči ili mast. Katkada doktor uzima mali uzorak iscjetka aplikatorom koji ima na vrhu vatu za ispitivanje u laboratoriju i tada prilagodi propisivanje lijeka rezultatima pretrage.

Kortikosteroidne kapi za oči se ne uzimaju sa antibioticima i ne smije ih nikada uzeti neko ko ima infekciju herpesom, jer kortikosteroidi mogu dovesti do pogoršanja herpesa.

Antibiotici ne pomažu pri alergijskom ili virusnom konjunktivitisu.

Antihistaminici uzeti oralno mogu olakšati svrbež i podražaj. Ako antihistaminici ne budu od pomoći, mogu pomoći kortikosteroidne kapi.

Kako je infektivni konjunktivitis jako zarazan, osoba mora prije i nakon isplakivanja oka ili primjene lijeka u oko oprati ruke. Isto tako osoba mora paziti da ne dotakne inficirano oko a zatim zdravo oko. Ručnici i tkanine za pranje koji se koriste za čišćenje oka treba držati odvojeno od drugih ručnika i tkanina za pranje.

Za ispravljanje položaja očnih kapaka ili za otvaranje začepjenih suznih vodova može biti potreban hirurški zahvat.

GONOKOKNI KONJUNKTIVITIS

Novorođenčad može dobiti gonokoknu infekciju konjunktive (spojnice) od svojih majki za vrijeme prolaza kroz porođajni kanal. Zbog toga većina država zahtijeva da sva novorođenčad primi kapi za oči, često srebrni nitrat, povidon jod ili neku antibiotsku mast kao što je eritromicin, da ubije bakterije koje mogu uzrokovati gonokokni konjunktivitis. Odrasli se mogu zaraziti gonokoknim konjunktivitisom za vrijeme spolne aktivnosti, ako im, npr. inficirano sjeme dođe u oči. Obično je zahvaćeno samo jedno oko.

Unutar 12-48 sati od početka infekcije, oko postane crveno i bolno. Ako se infekcija ne liječi, na korneji (rožnici) mogu nastati rane (ulkusi), može se razviti apsces, očna se jabučica može probiti i može nastati čak sljepoća.

Gonokokni konjunktivitis se može izliječiti antibiotskim tabletama, injekcijama ili kapima za oči.

TRAHOM

- Uvod • Simptomi i liječenje

Uvod

Trahom (granularni konjunktivitis, Egipatska oftalmija) je dugotrajna infekcija konjunktive (spojnice) koju uzrokuje bakterija *Chlamidia trachomatis*.

Trahom je čest u siromaštvom pogođenim područjima suhih, vrućih mediteranskih država i na Dalekom Istoku. Pojavljuje se ponekad među američkim starosjediocima i među ljudima u brdovitim područjima južnog dijela SAD.

Trahom je zarazan u svojim ranim stadijima i može se prenijeti dodirrom oko-ruka, nekim muhama ili zaraženim predmetima kao što su ručnici i maramice.

Simptomi i liječenje

U ranim stadijima bolesti konjunktiva (spojnica) je upaljena, crvena i podražena i pojavljuje se iscjedak. U kasnijim stadijima konjunktiva (spojnica) i korneja (rožnica) postanu ožiljno promijenjene što uzrokuje okretanje trepavica prema unutra i dolazi do oštećenja vida.

Kada doktor posumnja na trahom, uzima razmaz oka ili ostruže područje da dobije uzorak koji se pošalje u laboratorij gdje se prepozna zarazni mikroorganizam.

Liječenje se sastoji od primjene antibiotskih masti koje sadrže tetraciklin ili eritromicin tokom

4-6 sedmica. Kao druga mogućnost je da se ti antibiotici mogu uzeti oralno. Ako to stanje uzrokuje izobličenje očnih kapaka, konjunktive (spojnice) ili korneje (rožnice), može biti potreban hirurški zahvat.

INKLUZIJSKI KONJUNKTIVITIS

- Uvod • Simptomi i liječenje

Uvod

Inkluzijski konjunktivitis je oblik konjunktivitisa koji uzrokuje bakterija *Chlamydia trachomatis*.

Novorođenčad se mogu zaraziti od svojih majki za vrijeme prolaza porođajnim kanalom, a odrasli izloženošću genitalnim lučevinama koje sadrže bakteriju.

Simptomi i liječenje

Oko 5-14 dana nakon porođaja, zaraženo novorođenče razvije teški konjunktivitis sa otokom očnih kapaka i konjunktive (spojnice). Iz očiju curi ljepljivi iscjedak gnoja. Obično je u odraslih zaraženo samo jedno oko. Limfni čvorovi u blizini uha mogu nateći.

Ponekad ovo stanje ošteti korneju (rožnicu) uzrokujući zamućena područja i rast krvnih žila. Antibiotici obično ne popravljaju takvo oštećenje, ali ga mogu pomoći spriječiti, ako se rano primijene.

Polovica djece koja su u takvom stanju imaju i klamidijsku infekciju ždrijela i nosa, a oko 10% razvije upalu pluća. Bez obzira na proširenost infekcije liječenje eritromicinom je djelotvorno. Odraslima se mogu propisati eritromicin ili drugi antibiotici kao što su tetraciklin i doksiciklin.

Treba liječiti i majku inficiranog djeteta ili spolnog partnera zaražene odrasle osobe.

KERATOCONJUNCTIVITIS VERNALIS (vernalni keratokonjunktivitis)

- Uvod • Simptomi i liječenje

Uvod

Vernalni keratokonjunktivitis je upala konjunktive (spojnice) koja se vraća, obično na oba oka, te može oštetiti površinu korneje (rožnice).

Kako je stanje tipično uzrokovano alergijama, obično se ponavlja u proljeće i ljeto. Vernalni konjunktivitis je najčešći u djece, obično počinje prije puberteta i nestaje prije 20-te godine.

Simptomi i liječenje

Simptomi uključuju jaki svrbež, crvene, suzne oči, osjetljivost na sunčevo svjetlo i gusti, ljepljivi iscjedak. U jednom obliku tog stanja, najjače je zahvaćena konjunktiva (spojnica) ispod gornjeg očnog kapka pa postaje upaljena i blijedo-ružičasta do sivkasta, dok ostatak konjunktive (spojnice) postaje mliječno bijelim.

U drugom obliku konjunktiva (spojnica) koja prekriva očnu jabučicu je debela i sivkasta. Katkada je oštećeno malo područje korneje (rožnice) što uzrokuje bol i vrlo jaku osjetljivost na svjetlo. Svi simptomi obično nestaju kad je vrijeme hladno i godinama postaju blaži.

Najsigurnije su liječenje antialergijske kapi za oči, kao što su hromolin, lodoksamid, ketorolak i levokabastin. Mogu biti od pomoći i antihistaminici u obliku tablete. Kortikosteroidi su "moćniji", ali se ne smiju koristiti dulje od nekoliko sedmica bez pomnog nadzora, jer mogu izazvati povišeni pritisak u očima, mrenu i oportunističke infekcije.

KERATOCONJUNCTIVITIS SICCA

(keratokonjunktivitis sika)

- Uvod • Simptomi, dijagnoza i liječenje

Uvod

Keratokonjunktivitis sika je dugotrajna suhoća oba oka koja dovodi do dehidracije konjunktive (spojnice) i korneje (rožnice).

Suhe oči mogu biti simptom bolesti kao što su reumatoidni artritis, SLE (sistemski lupus eritematosus) ili Sjögrenov sindrom. Bilo da prate te bolesti ili da se pojave same, suhe su oči najčešće u odraslih žena.

Simptomi, dijagnoza i liječenje

Smanjeno stvaranje suza ili gubitak suza isparavanjem dovodi do podražaja oka uzrokujući osjećaj pečenja. Raštrkana oštećenja površine oka povećavaju nelagodnost i osjetljivost na jako svjetlo. U uznapredovalim stadijima ovog stanja, površina oka može zadebljati i mogu se razviti rane i ožiljne promjene, a može se povećati rast krvnih žila. Ako ožiljne promjene zahvate korneju (rožnicu), mogu oštetiti vid.

Premda doktor obično može postaviti dijagnozu suhih očiju po samim simptomima, Schirmerovim testom, pri čemu se traka filter papira stavi na rub kapka, može se mjeriti količina vlage u kojoj se oko nalazi. Doktori ispituju oči procjepnom svjetiljkom, tzv. slit lampom (mikroskop koji povećava građu oka) kako bi utvrdili je li se razvilo oštećenje.

Umjetne suze (očne kapi pripravljene od tvari koje simuliraju prave suze) primijenjene svakih nekoliko sati mogu općenito riješiti problem. Hirurškim zahvatom može se onemogućiti tok suza u nos pa više suza ostane za vlaženje očiju. Kod ljudi sa vrlo suhim očima, očni kapci se mogu djelomično sašiti jedan uz drugi da se smanji hlapljenje suza.

EPISCLERITIS

(episkleritis)

Episkleritis je upala sklere, sloja tkiva koji leži ispod konjunktive (spojnice).

Obično upala zahvaća samo mali dio očne jabučice i uzrokuje žuto, lagano povišeno područje. Stanje obično nije znak bilo kakve druge bolesti, a ima sklonost nestajanju i ponovnom vraćanju. Premda je liječenje često nepotrebno, ipak se mogu primijeniti kortikosteroidne kapi za oči.

SCLERITIS

(skleritis)

Skleritis je duboka, izuzetno bolna upala i purpurno obojenje sklere koje može ozbiljno oštetiti vid.

Skleritis može pratiti reumatoidni artritis i srodne bolesti. U teškim slučajevima ta upala vodi proboju očne jabučice i gubitku oka.

Skleritis se mora liječiti obično nesteroidnim antiupalnim lijekovima ili kortikosteroidima. Ako osoba ima reumatoidni artritis ili ne reagira na kortikosteroide, mogu biti potrebni lijekovi koji potiskuju imunološki sistem (imunosupresivi), kao što je ciklofosfamid ili azatioprin.

NEKANCEROGENE TVORBE

Na konjunktivi (spojnici) se mogu razviti dvije vrste nekancerogenih (benignih) tvorbi.

- Pinguekula je ružna uzdignuta žućkasto-bijela tvorba blizu korneje (rožnice), ali obično ne uzrokuje nikakav ozbiljan problem i ne treba je ukloniti.
- Pterigij, mesnata tvorba spojnice u rožnicu, može se širiti preko rožnice i promijeniti njen oblik, vjerojatno uzrokujući astigmatizam i druge promjene vida. Pterigij je češći u vrućim, suhim klimama.

Oftalmolog može ukloniti bilo koju od ovih tvorbi.